

INTRODUCCIÓ

La proposta didàctica “**UN HIVERN TOT DALINIÀ**” ha estat dissenyada i elaborada amb l’objectiu primordial de presentar als infants d’Educació Infantil i Primària , d’una forma lúdica i engrescadora : la figura i l’obra de Salvador Dalí .

Tant la descripció de la proposta com els materials gràfics que s’adjunten només pretenen ésser una eina útil , que pugui servir de base per iniciar una experiència introductòria o d’immersió prèvia, adreçada a tots aquells docents que s’han plantejat treballar de forma transversal o a partir de petits projectes: la descoberta de l’artista durant aquest curs escolar.

Tot i que durant molt de temps Salvador Dalí ha estat poc valorat i més conegut per l’aspecte anecdòtic i excèntric de la seva personalitat i pel seu gran afany de protagonisme. No es pot negar que ha estat un artista genial (tal com ell mateix s’anomenava) i que no tan sols va destacar per la seva obra pictòrica, sinó que va tenir múltiples facetes com a : escriptor, cineasta, dissenyador de joies, creador d’invents i objectes surrealistes, decorador d’escenografies per teatre i ballet....

Una de les principals característiques de l’obra daliniana és que fa un tipus de pintura realista, minuciosa, acurada, plena de petits detalls. Amb tanta precisió i domini de la tècnica que moltes vegades se l’ha comparat amb un artesà que realitzava a mà vertaderes fotografies en color.

Però tot i ser un tipus de pintura molt figurativa (tots els elements que la formen són fàcilment identificats) la seva obra , sobretot la de la seva època surrealisme, ens inquieta, ens anguixa ja que sembla estar envoltada d’una atmosfera màgica i de misteri d’on sorgeixen quantitat d’imatges ocultes o invisibles.

Normalment sempre ens trobem amb un **fons únic**, molt conegut i molt estimat per Salvador Dalí : La plana de l’Empordà, els penya-segats, les cales, el paisatge rocós de Portlligat i el Cap de Creus.

Però **les figures** que completen aquests fons, sovint són masses toves (Alhora fantàstiques i horroroses) que procedeixen dels seus somnis, anguixes o desitjos ocults. O bé imatges insòlites com un piano, un paraigua, un telèfon, un animal fantàstic... o tot un seguit de formes en levitació, explosió o descomposició....

OBJECTIUS GENERALS **DE LA PROPOSTA D'ORNAMENTACIÓ**

A partir d'aquesta característica que fa referència al contrast entre el fons i les figures dalinianes , proposo el desplegament de diverses activitats d'ornamentació hivernal o nadalenca que serveixin per embellir i dalinitzar els espais comuns de l'escola. De tal manera que es generi un ambient d'expectació , que ens aboqui (tant a mestres com a alumnes) a realitzar una primera immersió envers la magia de l'obra de Salvador Dalí.

Els objectius bàsics que es pretenen assolir són els següents:

- Despertar l'interés i la curiositat dels infants envers el món de l'art i dels artistes plàstics.
- Desvetllar les capacitats de percepció i d'observació, tot cercant de forma lúdica diversos elements en les obres dalinianes.
- Crear una atmosfera estranya i irreal en els passadissos i espais comuns de l'escola , que indueixi a plantejar-se qüestions i a voler saber més sobre la vida i l'obra de l'artista empordanès.
- Programar tot un seguit d'activitats creatives de tipus plàstic, per decorar de forma individual els diversos elements dalinians i pintar de forma col·lectiva els diversos fons proposats (avets).
- Fomentar l'educació de la sensibilitat i del gust estètic, ajudant a formar el sentit crític davant d'allò que ens suggereix una obra artística.
- Potenciar el treball conjunt de tot l'equip docent i plantejar les activitats d'ornamentació del centre, a partir d'un mateix centre d'interés o objectiu comú.

DESCRIPCIÓ DE LA METODOLOGIA **I DEL PROCÉS D'APLICACIÓ :**

Tot i que l'arbre més emblemàtic de l'obra de S.Dalí és el xiprer , element característic de la plana de l'Empordà. L'avet també surt reflectit en algunes de les seves obres, sobretot en la sèrie de projectes de felicitacions nadalenes que va realitzar en més d'una ocasió, per exemple l'obra que està reproduïda a la portada d'aquest dossier:

Projecte per Nadala (Quadrícula)

Salvador Dalí, 1964

Pintura acrílica, tinta xinesa i purpurina sobre paper
40 x 30 cm.

l és per aquesta raó i perquè es tracta de l'arbre que més clarament identifiquen amb l'hivern els nostres nens i nenes, que ha sigut el seleccionat per constituir el model iconogràfic de fons d'aquesta proposta . Que consisteix en que cada grup classe seleccioni una forma d'avet (S'adjunten nou models d'avet diferents un per cada grup classe), un cop seleccionat es realitzi una ampliació en format gran (de forma proporcionada a l'espai on s'ha de col·locar) sobre paper d'embalar de color blanc.

Es recomana que l'ampliació es faci amb el projector de diapositives o el retroprojector , i en presència dels nens que així s'adonaran que a més de la fotocopiadora, hi ha altres mètodes de reproducció que ens permeten ampliar i reduir imatges.

Un cop obtinguda l'ampliació adient , cal pintar-la d'un color verd intens. La forma més ràpida es fer-ho amb rodet i pintura tempera espessa, però també es pot decorar amb pintura d'esprai.... o utilitzar diverses tècniques d'impressió o d'estampació amb esponges, encolades de papers opacs o transparents...

Un cop pintada i retallada la silueta de l'arbre ja comptarem per les nostres creacions amb un fons o base completament normal, habitual i molt conegut pels infants com ho eren els paisatges i roques de Portlligat per Salvador Dalí.

Aleshores els diferents tutors de cada curs seleccionaran per decorar l'avet, només un dels diversos elements o símbols iconogràfics de l'obra daliniana que es citen a continuació i també s'adjunten amb la proposta. A l'hora de realitzar la selecció cal haver en compte l'edat dels infants, i la dificultat de la tècnica aconsellada per decorar-los.

Els element propis de l'imaginari dalinià

que s'adjunten i la tècnica aconsellada per decorar-los són els següents:

- **Els bigotis de Dalí** , element característic del seu rostre i que anaven canviant de forma segons l'època , o allò que el mateix artista volia expressar.

(Reproduir-los sobre cartolina negra, retallar-los i plastificar-los perquè adquireixin brillantor i rigidesa, o bé realitzar-los directament sobre plàstic de color negre (separadors de llibretes d'anelles)

- **El Típic llaç que solia portar Gala** que va ser l'esposa, la musa ... i la marxant d'art de S. Dalí. Es conta que el conegut llaç li va regalar en una ocasió la dissenyadora Coco Chanel.

(Pintura dels llaços amb retoladors, barres de ceres, temperes o escampant plastilina de color vermell. També es poden fer llaços plegats de paper pinotxo o de paper de seda).

- **Les mosques**, molt presents en l'obra daliniana, inspirades en la llegenda de Sant Narcís, i animal talismà que segons l'artista inspirava la seva imaginació i gran creativitat.

(Pintura de les ales de les mosques amb diversos colors emprant retoladors, barres de ceres, temperes, plastilina fosa i escampada... o bé realitzant una encolada amb papers de seda , papers de caramels o bombons daurats i platejats).

- **Els rellotges tous** , icones que el van fer famós, inspirats segons explica l'artista en un formatge Camembert tot desfent-se. Constitueixen un símbol del caràcter efímer del temps.

(Pintura de les diverses parts dels rellotges amb retoladors, llapis de colors, aquarel·les... procurant emprar una mateixa gamma cromàtica per exemple: contorns de color marró fosc i interior de color marró més clar.... Una altra possibilitat seria decorar-los amb pintures texturades i transparents sobre un plàstic o acetat).

- **Els pans de crostó** que decoren la façana de torre Galatea en el Museu Gala-Dalí de Figueres.El motlle original d'aquests pans el va fer amb molta cura Pau Masó un flequer de Salt.

(Pintura dels pans amb tons de color marró o ocre utilitzant barres de ceres, o bé intentar reproduir-los de forma volumètrica a partir de moldejar amb pasta de sal : Dues mesures de sal, dues mesures de farina i una d'aigua)

- **Els ous fregits**, element alimentari que a Salvador Dalí li portaven a la memòria els records de la seva vida intrauterina.

(Pintura dels ous amb barres de ceres o temperes de color blanc i groc o taronja. També se'ls hi pot donar més textura si es decoren amb plastilina o amb pintura transparent .

Una idea molt interessant seria decorar l'ovet amb ous fregits reals dels que es venen a les botiguetes de laminadures)

- **Les culleretes**, estri de tipus culinari o alimentari, que sorgeix de forma insòlita en moltes creacions plàstiques de Dalí.

(Pintura de les culleres amb barres de ceres o llapis de color gris, i posteriorment decorar-les amb fixador de ceres i purpurina platejada. També es podrien utilitzar culleretes de plàstic de un o varis colors)

- **Les cireres**, una de les fruites preferides de l'artista. De petit ja el van qualificar de geni quan va pintar sobre una fusta corcada, una obra a l'oli que representava unes cireres plenes de cucs i amb una encolada de tiges reals.

(Pintura amb barres de ceres, retoladors o temperes de colors opacs i brillants, les cireres es poden farcir amb plastilina per obtenir més sensació de volum. Si fos el temps de les cireres seria original penjar-ne de reals)

- **Els elefants fantàstics** amb potes llargues d'insecte o de cigonya... que es poden observar en moltes de les seves obres pictòriques, com a disseny de joies o en forma d'escultura en els jardins de Púbol.

(Pintura de color gris amb retoladors o barres de ceres, o bé decorar-los amb temperes tot imprimint ditades de diferents colors per fer-los més atrevits i suggerents. Plastificar-los perquè agafin més consistència)

- **Les girafes que cremen**, altes i esveltes amb la crinera convertida en flames, pintades a vegades en els llocs més insospitats (Tapis antic de Púbol).

(Pintura del cos de les girafes amb taques de color groc i marró emprant retoladors, o pintura de dits . Realització de la crinera encesa amb una barreja de ceres de colors càlids, esfumada amb els dits)

EXPOSICIÓ DE LES CREACIONS PLÀSTIQUES **I PROCÉS D'OBSERVACIÓ I PERCEPCIÓ:**

Els elements que hem elaborat a partir de suports diversos i fomentant la utilització de diferents tècniques i materials. s'enganxaran sobre els avets tot formant : l'arbre dels bigotis, de les culleretes ,dels ous fregits...

Però la gràcia es troba en el fet, que aquests elements no s'encolaran directament sobre el suport que configura l'arbre. Sinó que emprarem un senzill recurs o estratègia per que transmetin una sensació de tridimensionalitat o moviment : tot enganxant amb grapes una tira invisible de plàstic transparent entre l'element i el suport base,

Un cop decorats, retallats i enganxats de forma tridimensional sobre els diferents avets els elements abans citats , podem preveure i observar un resultat visual força interessant , sorprenent i transgressor (com ho era l'obra i la mateixa personalitat de Salvador Dalí) ja que de cada arbre de fulla perenne hi penjaran uns elements mòbils que pels infants resultaran estranys, originals i insòlits.

Fins que descobreixin de forma lúdica i amb sorpresa que són les figures o símbols que utilitzava un pintor català anomenat Salvador Dalí que ha tingut una importància cabdal dins del món de l'art i de la pintura.

Per aconseguir-ho es situarà a sota de cada avet i a l'altura dels ulls dels nens i nenes, una reproducció d'una obra de S. Dalí on hi figuri l'element amb el qual està decorat . I convidi als infants a fer un exercici d'atenció i d'observació per intentar trobar-lo de forma lúdica, entre les diferents formes i imatges que la configuren .

Cal que la reproducció de cada obra sigui de qualitat, emmarcada en un suport de paper o cartró i plastificada. I es recomana que vagi acompanyada d'un altre rètol amb el nom de l'obra i la seva llegenda completa, perquè els infants les vagin recordant i relacionant

(Les obres que es recomana situar sota dels avets que contenen els diversos elements dalinians són orientatives i s'adjunten en un llistat a part , així com un model orientatiu de com s'ha de retolar cada obra).

A més de realitzar el treball de decorar els avets amb alguns elements propis del món dalinià. Aquests també es poden aprofitar per realitzar garlandes, mòbils, sanefes i greques tot combinant formes tamany i colors.

Els elements dalinians reproduïts sobre plàstic i decorats amb els diversos tipus de pintura transparent, es convertiran en petits vitralls que envoltaran d'un aire curiós i ple de misteri les finestres de les nostres aules.

Un cop ja llesta aquesta particular decoració hivernal i situada en espais comuns de l'escola: passadissos, vestíbuls, escales (Que de ben segur transmetran una idea del que és l'univers dalinià) .

Es recomana a cada tutor/ora fer una passejada guiada amb els diversos grups-classe, per tal de poder anar presentant les diverses obres i deixar gaudir lliurement als infants tot plantejant la recerca dels diversos elements .

Així aconseguirem la doble fita de:

- **Ornamentar de forma original, creativa i amb un especial gust estètic els diferents passadissos i espais escolars.**
- **Introduir de forma lúdica als infants d'Educació Infantil i d'Educació Primària al món màgic de Salvador Dalí (Un artista polifacètic nascut a les nostres contrades i de gran importància dins del panorama de la Història de l'Art)**

OBRES DE SALVADOR DALÍ QUE CAL SITUAR SOTA ELS AVETS QUE CONTENEN ELS CITATS ELEMENTS, PER TAL QUE ELS ALUMNES PUGUIN OBSERVAR-LES I INICIAR LA SEVA RECERCA . S'ADJUNTA TAMBÈ UN RÈTOL QUE POT SERVIR DE MODEL PER ESCRIURE LA LLEGENDA DE CADA OBRA: DE FORMA CORRECTE, DIGNA I ESPECIFICA.

ELS BIGOTIS	Fotografia en primer pla del rostre amb bigotis de Salvador Dalí .
ELS LLAÇOS	Fotografia en primer pla del rostre de Gala amb el típic llaç.
LES MOSQUES	Torero al.lucinogen , 1969 – 1970; Oli sobre tela; 24 x 33 cm. Museu Dalí de Sant Petersburg, Florida.
ELS RELLOTGES TOUS	La persistència de la Memòria , 1931. Oli sobre tela, 400 x 300 cm. Museu d'Art Modern de Nova York.
ELS PANS	Fotografia de la façana de Torre Galatea del Teatre –Museu de Figueres, El cistell de pa , 1945. Oli sobre taula, 3 x 32 cm, Teatre-Museu Dalí, Figueres.
ELS OUS	Ous al plat sense el plat , 1932; Oli sobre tela; 60 x 42 cm, Museu Dalí de Sant Petersburg, Florida.
LES CULLERES	Retrat de Picasso a la glòria del sol . 1947. Oli sobre tela, 64'1 x 54'7 cm. Col. particular, Nova York.
LES CIRERES	Naturalesa morta viva . 1956. Oli sobre tela, 125 x 60 cm. Museu Dalí de Sant Petersburg, Florida.
ELS ELEFANTS	La temptació de Sant Antoni . 1945. Oli sobre tela, 89'7 x 119'5 cm. Museus Reals de Belles Arts de Bèlgica, Brussel·les.
LES GIRAFES	Girafes enceses , 1936 – 1937. Oli sobre taula; 35 x 27 cm.. Fondation Emanuel Hoffman, Kunstmuseum Basel; Basilea.

**LA PERSISTÈNCIA
DE LA
MEMÒRIA.**

1931

**Oli sobre tela; 24x33cm.
Museu d'Art Modern de Nova York,**